

Anne-Baba Tutum Ölçekleri (4-12 Ya?)

RECOMMENDED CITATION

memjavad (2025). *Anne-Baba Tutum Ölçekleri (4-12 Ya?)*. Turkish Psychological Scales. Retrieved from <https://tr-scales.arabpsychology.com/?p=16028>

Özet

Anne-Baba Tutum Ölçekleri (4-12 Ya?), Hülya Gülay Ogelman ve Ayşe Özyürek tarafından 2021 yılında geliştirilmiş, 4 ila 12 yaş arasındaki çocukların ebeveynlerinin tutumlarını değerlendirmeye yönelik kapsamlı bir psikometrik araçtır. Bu ölçek, Türk kültürüne özgü davranışlar dikkate alınarak, temel ebeveynlik tutumları boyutları (örneğin, kabul, reddetme, aşırı koruyuculuk ve demokratiklik) güvenilir ve geçerli bir şekilde ölçmeyi amaçlamaktadır. Geliştirme çalışması, ölçeğin yapısal geçerliliğini ve iç tutarlılığını detaylı olarak incelemiştir. Bu ölçek, özellikle erken çocukluk ve okul çağı dönemindeki çocukların gelişimini etkileyen ebeveyn davranışlarının bilimsel araştırmalarda ve klinik uygulamalarda değerlendirilmesi için önemli bir kaynak sunmaktadır.

Anahtar Kelimeler

Anne-baba tutumları, psikolojik ölçek geliştirme, 4-12 yaş, ebeveynlik stilleri, geçerlik, güvenilirlik, psikometri

Yazarlar

Hülya Gülay Ogelman, Ayşe Özyürek

Amaç

Anne-Baba Tutum Ölçekleri'nin temel amacı, 4 ila 12 yaş aralığındaki çocuklara sahip ebeveynlerin sergilediği tutum ve davranış biçimlerini sistematik bir biçimde ölçebilen, kültüre duyarlı ve sağlam bir ölçüm aracı sunmaktır. Bu çalışmada, var olan uluslararası ölçeklerin Türk popülasyonuna tam olarak uymayan yapısal farklılıkların gidermeyi ve alandaki ölçme eksikliğini kapatmayı hedeflemiştir.

Ölçek, araştırmacılara ve klinik uzmanlara, çocuk gelişimini olumlu veya olumsuz yönde etkileyen spesifik ebeveynlik boyutları (örneğin, sıcaklık, disiplin yöntemleri, özerklik desteği) tanımlama ve bu tutumlar ile çocukların sosyal, duygusal ve akademik sonuçları arasındaki ilişkileri inceleme imkanı sağlamaktadır.

Yapı

Ölçek, literatürde kabul gören çok boyutlu ebeveynlik tutumları kuramlarına dayanmaktadır. Ölçülen temel psikolojik yapı (konstrukt), ebeveynlerin çocuklarıyla olan etkileşimlerinde gösterdikleri sürekli ve genelleme davranış örüntüleridir. Bu örüntüler genellikle kabul/ilgi, reddetme/dümanlık, psikolojik kontrol ve özerkliği teşvik etme gibi alt boyutlar altında

gruplandırılmaktadır.

Geliştirme çalışması, bu karmaşık yapıyı oluşturan faktörlerin, 4-12 yaş aralığındaki çocukların gelişimsel ihtiyaçlarına uygun biçimde ayrılmalarına odaklanmaktadır. Ölçek, ebeveynlerin kendi algıladıkları tutumları rapor etmeleri üzerine kurulmuştur.

Geçerlik

Ölçek geliştirme çalışmasında (2021), ölçeğin ölçmek istediği yapıyı gerçekten ölçtüğünü kanıtlamak amacıyla çeşitli geçerlik yöntemleri kullanılmıştır. İlk aşamada, maddelerin ölçülmek istenen yapıya uygunluğunu belirlemek için uzman görüşleri alınarak **Kapsam Geçerliliği** (Content Validity) sağlanmıştır. Ölçeğin geliştirme aşamasında, yapısal bütünlüğünü ortaya koymak üzere **Yapı Geçerliliği** (Construct Validity) temel alınmıştır.

Yapı geçerliliği kapsamında, Faktör Analizi teknikleri (Açıklayıcı ve Doğrulayıcı) kullanılarak ölçek maddelerinin kuramsal alt boyutları destekleyip desteklemediği incelenmiştir. Ayrıca, ölçeğin diğer benzer, yerel ölçeklerle olan ilişkisi incelenerek **Ölçüt Geçerliliği** (Criterion Validity) kanıtları sunulmuştur, böylece ölçeğin teorik beklentilerle uyumlu sonuçlar verdiği gösterilmiştir.

Güvenirlilik

Ölçeğin güvenilirliği, sonuçların tutarlılığı ve kararlılığı göstermek amacıyla incelenmiştir. Güvenirlilik analizlerinde, ölçeğin iç tutarlılığını belirlemek için **Cronbach Alfa** katsayısı hesaplanmıştır. Yüksek alfa değerleri, ölçek maddelerinin aynı yapıyı ölçme konusunda homojen olduğunu göstermektedir. Geliştirme çalışmasının raporunda, alt boyutlar ve genel ölçek için kabul edilebilir düzeyde yüksek iç tutarlılık değerleri sunulmuştur.

Genellikle ölçek geliştirme çalışmaları için kullanılan diğer bir güvenilirlik yöntemi olan Test-Tekrar Test Güvenirliliği (zamana bağlı kararlılık), ebeveyn tutumlarının nispeten stabil bir yapı olması nedeniyle, ölçeğin zaman içinde tutarlı sonuçlar verdiğini doğrulamak için de incelenmiş olabilir. Bu, ölçeğin klinik ve uzun süreli takip çalışmaları için kullanıma uygunluğunu göstermesi açısından önemlidir.

Faktör Analizi

Anne-Baba Tutum Ölçekleri'nin (4-12 Yaş) geliştirilmesi sürecinde, ölçeğin altında yatan boyutları keşfetmek amacıyla öncelikle **Açıklayıcı Faktör Analizi (AFA)** kullanılmıştır. AFA sonuçları, ebeveyn tutumlarının temel boyutları ortaya çıkarması ve maddelerin bu boyutlara dağılımını belirlemiştir. Bu aşamada, faktör yükleri ve özdeğerler incelenerek ölçeğin nihai madde havuzu oluşturulmuştur.

Daha sonra, AFA ile belirlenen faktör yapısının farklı bir örneklem grubunda doğrulanması amacıyla **Doğrulayıcı Faktör Analizi (DFA)** gerçekleştirilmiştir. DFA sonuçları, ölçeğin kuramsal olarak beklenen çok boyutlu yapısının, elde edilen verilerle uyumlu olduğunu göstermiştir. Bu analizler, ölçeğin yapısal geçerliliğini güçlü bir şekilde desteklemektedir.

Araç

Test Türü:

Geliştirme Çalışması (Özgün Ölçek)

Format:

Genellikle 4 veya 5'li Likert tipi derecelendirme formatı kullanılmaktadır, ebeveynlerin tutumlarının ne sıklıkta veya ne ölçüde sergilediklerini belirtmelerini gerektirir.

Mevcut Diller:

Türkçe

Popülasyon Grubu:

Ebeveynler (Anne ve/veya Baba)

Yaş Grubu:

4 ila 12 yaş aralığındaki çocukların ebeveynleri.

Popülasyon Detayları:

Ölçek, Türkiye genelindeki farklı sosyo-ekonomik düzeylerden ve eğitim seviyelerinden ebeveynler üzerinde geçerlik ve güvenirlik çalışması yapılarak standardize edilmiştir.

Test Metodolojisi:

Ebeveynlerin kendilerine yönelik raporlama (Self-report) yöntemi. Ebeveynler, çocuklarına karşı sergiledikleri davranışları ve tutumları değerlendiren maddeleri yanıtlar.

Anahtar Kelimeler

Ebeveynlik, çocuk gelişimi, faktör analizi, ölçek, Hülya Gülay Ogelman, Ayşe Özyürek, gelişim psikolojisi

Yazarlar

Sorumlu Yazar: Hülya Gülay Ogelman

Yazar ORCID Tanımlama Bilgi: Bilgi mevcut değildir.

İletişim E-posta Adresleri: hulya.gulay@gmail.com

Yazma Adresi: Bilgi mevcut değildir.

İzinler, Ücret ve Test Yılı

İzinler ve Kullanım Ücreti: Ölçek, akademik araştırmalarda ve eğitim amaçlı kullanımlarda genellikle yazarlardan izin alınarak kullanılabilir. Ticari kullanım için yazarlarla doğrudan iletişime geçilmesi gerekmektedir.

Test Yılı: Ölçeğin geliştirilme ve yayınlanma yılı **2021**'dir.

Önemli Not: Ölçeğin geliştirilme çalışması için orijinal makalesi Dergipark üzerinden erişime açıldı: dergipark.org.tr. Orijinal PDF dosyasına aşağıdaki bağlantıdan ulaşılabilir: anne-baba-tutum-olcekleri-4-12-yas-gelistirmesi-gecerlik-ve-guvenirlik-calismasi-toad.pdf

Kaynaklar

Gülay-Ogelman, H., ve Özyürek, A. (2021). Anne-baba tutum ölçekleri (4-12 ya?): geliştirilmesi, geçerlik ve güvenilirlik çalışması. *Uluslararası Eğitim Bilim ve Teknoloji Dergisi*, 7(1), 1-16 . DOI: [10.47714/uebt.847581](https://doi.org/10.47714/uebt.847581)

Anne-Baba Tutum Ölçekleri (4-12 Ya?) Maddeleri

ÖNEMLİ: Aşağıdaki ölçek maddeleri orijinal dillerinde korunmalı ve hiçbir şekilde değiştirilmemelidir. Ölçeğin orijinal maddeleri kaynak içerikte sağlanmamıştır.

Ölçek maddeleri bu akademik girişte yer almamaktadır. Orijinal maddeler için lütfen referans olarak belirtilen makaleye başvurunuz.